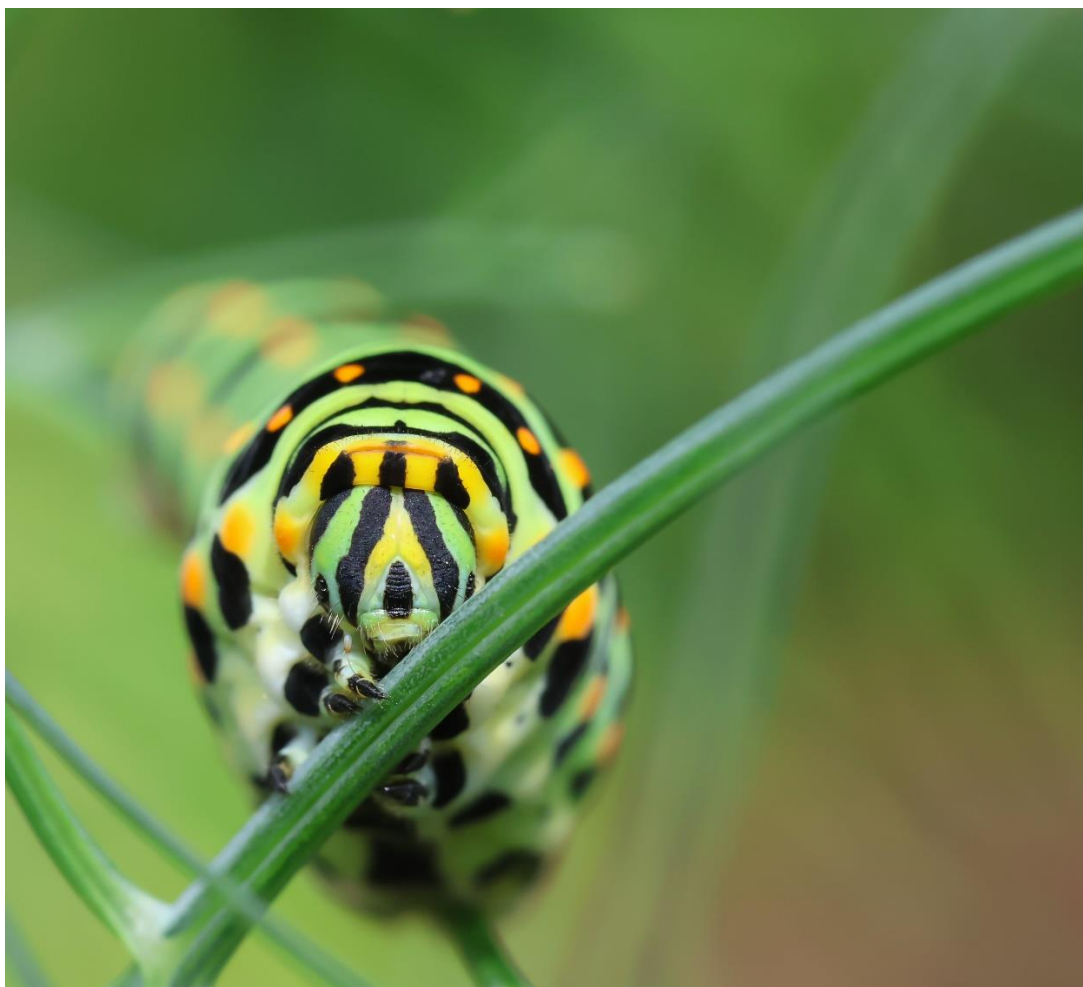

J a a r v e r s l a g 2 0 2 4

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Wandelingenwerkgroep	2
Cursuswerkgroep	7
Grijs, Groen en Gelukkig	9
Natuurtuin Oranjepolder	12
Vogelwerkgroep	15
Spitsmuizen	21
Torenavalken	26
Natuursignalen	32
Fotowerkgroep	34
Pluisgroep	37
Insectenwerkgroep.....	39
Werkgroep BromN	44
Werkgroepenoverleg.....	46
Bestuur.....	48
Algemene Ledenvergadering en jubilarissen.....	49
Website, Ons IVN en Social media	50
Ledenadministratie en contributie.....	53

Voorwoord

Beste lezer,

Voor je ligt het jaarverslag van het IVN Mark & Donge over 2024. Het was voor mij en ook voor onze nieuwe bestuursleden Theo Koekkoek en Ben Zielschot een jaar van kennismaken. Ik heb met diverse werkgroepen een dagje meegelopen en wil dat ook komend jaar weer gaan doen. Alleen zo kan je de vereniging beter leren kennen.

En ik zag weer veel activiteiten. Zo is er eind november weer een behoorlijke groep natuurgidsen afgestudeerd, zijn er weer veel excursies en wandelingen georganiseerd en zijn er veel acties gevoerd tegen de teloorgang van onze groene omgeving. Over dat laatste kan ik zeggen dat het mooi is dat de acties die hebben plaatsgevonden ook vaak succesvol waren. Maar het geeft ook aan dat onze overheid zich weliswaar als groen presenteert, maar dat in daden niet laat zien. En dat is zorgelijk voor een partij die je eigenlijk zou moeten vertrouwen.

Naar de toekomst toe hebben we veel plannen. Die richten zich met name op meer uitwisseling en samenwerking tussen de werkgroepen, op meer aanwas van jongere leden en op het meer betrekken bij de vereniging van leden die nu nog niet actief zijn. Daartoe volgen Lilian Wirken en ik momenteel een cursus van het IVN.

Tot slotte kent ook het bestuur de nodige veranderingen. Gerard Sand en Marjan Horn hebben hun 8 jaar als lid van het bestuur erop zitten. Statutair moeten ze nu aftreden. Intussen heeft Xander de Lugt zich aangemeld als nieuw bestuurslid. Maar we zoeken nog één of meerdere personen die de taak van Marjan als secretaris willen gaan overnemen. We hebben, om die taak te verlichten, de functie onderverdeeld in een aantal deeltaken. Zo maken meer handen licht werk. Wie meldt zich aan?

Peter van der Ark
Voorzitter
IVN Mark & Donge

Wandelingenwerkgroep

Gidsen

De wandelingenwerkgroep bestond voor het grootste deel van dit jaar uit ongeveer 47 gidsen. In de loop van het jaar hebben enkelen vanwege hun leeftijd of om gezondheidsredenen hun activiteiten moeten staken. Op 30 november zijn er 21 nieuwe bijgekomen die in veel gevallen staan te poppelen om aan de slag te gaan.

Gidsenuitje Hoekse Waard

Het kernteam

Het kernteam van de wandelingenwerkgroep zou je kunnen zien als het hart van onze IVN-afdeling. Hier worden de plannen geboren voor natuurwandelingen. Hier wordt nagedacht over de publiciteit daarvoor. Hier wordt gewerkt aan onze missie: onze liefde voor de natuur delen met het publiek.

Dit team heeft niet het makkelijkste jaar achter de rug. Alhoewel het belang van de werkzaamheden door vrijwel iedereen onderschreven wordt, zijn er maar weinig mensen die ze willen uitvoeren. Het team kampt al een tijd lang met onderbezetting. Het probleem werd dit jaar nog nijpender toen Adrie Welten besloot te stoppen met de persgroep. Bovendien liet onze coördinator, Marcel Stevens, dit voorjaar weten dat ook hij in november zijn taken neer zou leggen. Kort daarop werd hij echter geveld door ziekte, waardoor we hem veel eerder moesten missen.

Werving van nieuwe leden heeft erg veel energie gekost en tot nu toe te weinig opgeleverd. Een aantal nieuwe mensen is toegetreden, maar enkelen van hen moesten ons na korte tijd door ziekte of andere omstandigheden ook weer vaarwelzeggen. We blijven naarstig op zoek naar versterking. Momenteel bestaat het team uit zes personen. De functie van coördinator is nog steeds vacant.

Daarnaast moesten we constateren dat na de coronapandemie, een periode waarin we geen wandelingen aan konden bieden, de bezoekersaantallen nog steeds niet op het oude peil waren. Er was dus veel werk aan de winkel wat de publiciteit betreft.

Natuurwandelingen

Ondanks deze strubbelingen hebben we in 2024 40 natuurwandelingen gepland. Daarvan zijn er 38 uitgevoerd en 2 geannuleerd, omdat we daarvoor geen gidsen konden vinden.

Bij onze wandelingen mochten we 825 deelnemers ontvangen. In 2023 waren dat er 725. Activiteiten op het gebied van publiciteit lijken dus hun vruchten af te werpen.

Tuin van Toon Thielen

Grote publiekstrekkingen waren de familiewandeling bij de Seterse Bergen, de tuin van Toon Thielen, het Mastbos, Landgoed Oosterheide en het Ulvenhoutse Bos.

De paddenstoelenwandeling bij Dorst, die in het verleden altijd op grote populariteit kon rekenen, trok dit jaar veel minder belangstellenden. Werkzaamheden aan de spoorwegover-

gang bij Dorst waren daar mogelijk debet aan, maar dat blijft gissen.

Bij de plantenwandelingen en de landschapswandelingen melden zich altijd minder gegadigden aan.

De Nacht van de Nacht was evenals vorig jaar een groot succes. Op twee verschillende locaties betoonden we lof aan de duisternis: bij het Boerburchbos in Hooge Zwaluwe en bij Wolfslaar te Breda. Respectievelijk 40 en 120 bezoekers genoten van een bijzondere avond met mooi weer en vele interessante, leerzame en spannende presentaties. De samenwerking met Kiemkracht, de Legendejagers en Boerderij Wolfslaar verliep prima. Het feit dat we voor de eerste maal een entree vroegen van 5 euro per persoon leek bezoekers niet te weerhouden.

Nieuw dit jaar waren de poëziewandeling, de loepjeswandeling en de natuur en kunstwandeling met kunstenaars Lola Schot.

Dit alles was mogelijk dankzij de 30 gidsen die zich bij één of veel meer wandelingen hebben ingezet. Daarnaast hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de natuurgidsen in opleiding die stage moesten lopen.

Wandelingen op verzoek

Er zijn afgelopen jaar 26 aangevraagde wandelingen geweest. In 2023 waren dit er 16. Ook hier is dus sprake van een toename. We moesten daarvoor 42 maal een beroep doen op een gids.

De wandelingen op verzoek hebben in totaal 1885,00 euro opgebracht en zijn daarmee een belangrijke bron van inkomsten voor IVN Mark en Donge.

Omdat steeds meer organisaties die gidsen leveren daar (behoorlijke) prijzen voor vragen, hebben wij het aangedurfd onze prijzen iets te verhogen. Waar we tot dusver 45 euro rekenen voor een gids, gaan we nu naar 75 euro voor de eerste gids en 50 euro voor de gidsen die erbij komen. Voor het geven van lezingen hebben we een standaardprijs van 100 euro afgesproken.

Gidsenbijeenkomsten

Ook dit jaar organiseerden we weer een aantal bijeenkomsten voor gidsen bij de Wegwijzer. Het doel van deze avonden is tweeledig. Ze bieden gidsen de mogelijkheid elkaar te ontmoeten en ervaringen en ideeën uit te wisselen. Daarnaast nodigen we een gast uit die een presentatie houdt in het kader van de bijscholing.

Op 26 februari kwamen 10 gidsen en later op de avond 8 gidsen in opleiding om te luisteren naar de presentatie van Erik van der Hoeven over stadsplanten en stoeplanten. Behalve leerzaam was het verhaal van onze gast ook zeer vermakelijk.

Op 9 september mochten we 16 belangstellenden ontvangen. Lieneke Steijn hield een pleidooi voor het gebruik van gedichten tijdens wandelingen. Jos Kerssemakers, projectmedewerker van Bosgroep Zuid Nederland, nam ons mee in een presentatie over de revitalisering van de Galderse Heide.

Op 18 november hield Claudia Hertzner, een zeer enthousiaste boswachter bij Staatsbosbeheer, een lezing over bodembioïologie voor een publiek van 30 mensen.

De bijeenkomst van 3 juni is vanwege de geringe opkomst niet doorgegaan. Misschien is de zomerperiode ook niet de meest geschikte tijd om samen te komen. Daarom zullen we volgend jaar slechts drie bijeenkomsten plannen. We ontmoeten elkaar dan niet langer bij de Wegwijzer, maar verhuizen vanwege de lagere kosten naar boerderij Wolfslaar. De opzet van de avonden blijft hetzelfde.

Andere activiteiten voor gidsen

Het kernteam beraadt zich steeds op manieren om het gidsen naar de zin te maken en hen te ondersteunen. Op 6 april genoten we met een groep op het eiland Tiengemeten en konden we heerlijk verpozen bij het Klein Profijt in de Hoekse Waard.

Natuurwandeling geluidswal Heusdenhout

Gidsenuitje Tiengemeten

Op 12 oktober kwamen we bijeen bij Brasserie Woods voor koffie met gebak en een presentatie van boswachter John Sips over de manieren waarop je een landschap kunt lezen. Daarna wandelden we met hem over de Vrachelse heide. Voor het bijspijkeren van de kennis was er verder een insectenmiddag in natuurtuin Oranjepolder en een lezing over wespen bij Wolfslaar.

Persgroep van het kernteam

Twee leden van de persgroep van het kernteam verzorgen om en om de teksten voor de website om onze wandelingen onder de aandacht van het publiek te brengen. Zij leveren niet alleen de benodigde informatie, maar ook een foto passend bij het gebied of het onderwerp en een kaartje van de startplaats. Op basis van deze gegevens maakt een derde lid een persbericht dat wordt toegezonden aan plaatselijke kranten.

Het persbericht wordt ook toegestuurd aan degenen die de desbetreffende wandeling gaan gidsen. Daarnaast ontvangen zij een gebiedsbeschrijving van de plaats waar zij gaan wandelen. In de loop der jaren zijn er heel wat van die beschrijvingen gemaakt, maar die moeten natuurlijk wel regelmatig geactualiseerd worden.

Overige publiciteit

Omdat nog niet alle potentieel geïnteresseerden ons konden vinden, zijn er flyers gemaakt die verspreid worden bij 63 horecaondernemingen, bibliotheken, musea, campings en andere instellingen in de gebieden waar we gidsen. De meeste adressen worden driemaal per jaar bezocht om het contact te onderhouden en de flyers aan te vullen. Het aantal adressen wordt nog steeds uitgebreid. IN 2024 zijn er ongeveer 4000 flyers verspreid.

Aan het einde van het jaar is een kerst- en nieuwjaarsgroet verzonden aan horecaondernemers met de suggestie na te denken over verdere samenwerking: zij zouden klanten een arrangement aan kunnen bieden waarbij wij voor een wandeling zorgen.

Voor 2025 zijn er flyers in de maak waarop naast algemene informatie ook ons programma voor vier maanden te vinden is.

Kraamkamer voor de kraamafdeling

Omdat het IVN zich regelmatig, wederom vanwege de publiciteit, wil of moet presenteren bij evenementen lanceerde Peter Schaft in het kernteam het idee om een kraam te maken. Een groep enthousiastelingen begon met de aanschaf van twee behangerstafels. Dankzij een partijtje staan de “Behangers” inmiddels ook droog. Zij hebben een scala aan objecten weten te verzamelen waardoor het publiek kan kijken naar of voelen en ruiken aan wat de natuur te bieden heeft. Er wordt informatie verstrekt over wandelingen en cursussen van het IVN, maar bezoekers kunnen ook een spel spelen, een blik werpen in een kijkdoos of de details uit de natuur bewonderen door de binoculair.

De Behangers gaven acte de présence o.a. in de tuin van Toon Thielen, bij de Nacht van de Nacht en bij de paddenstoelenwandeling in Dorst en konden rekenen op veel belangstelling van zowel jong als oud.

Inmiddels is de “Kraamafdeling”, zijn de “Behangers” onder de vleugels van het kernteam uit en vormen zij een aparte werkgroep binnen het IVN.

Plannen voor 2025

We hopen al onze activiteiten in het komende jaar voort te kunnen zetten en daarbij dankbaar gebruik te kunnen maken van het enthousiasme van de nieuwe gidsen. Daarnaast blijven we zoeken naar wandelingen met een andere invulling waarbij de inbreng van gidsen zeer welkom is.

We zullen wat vaker samenwerken met Dintel- en Marklanden en vier wandelingen organiseren in het grensgebied van de twee afdelingen. We gaan ook onderzoeken of we vaker kunnen samenwerken met Wolfslaar.

Lieneke Steijn

=====

Cursuswerkgroep

“Blik op Natuur”

We hebben dit jaar weer op twee locaties onze voor- en najaarscursus Blik op Natuur gegeven. In het dorpshuis 't Klooster in Bavel op de dinsdagavond en in Activiteitscentrum Dommelbergen in Oosterhout op de donderdagavond. De cursussen van 6 bijeenkomsten en 4 excursies zijn plezierig verlopen en we hebben de enthousiaste groepen deelnemers veel kunnen laten genieten en ontdekken van de natuur.

We hadden wel duidelijk minder deelnemers dan voorgaande jaren. Publiciteit is punt van aandacht. We verspreiden flyers bij onze publiekswandelingen, in gemeenschapshuizen en bibliotheken. Mond-op-mondreclame is nog steeds de beste promotie en plaatsen berichtjes op de website en social media. We zien dat social media een steeds belangrijker rol gaat spelen. Voor 2025 willen we een advertentiecampaigned via social media op te zetten. We zullen gaan zien of dit resultaat heeft!

De aanmelding en betaling van de cursussen is nu geheel online geregeld en men dient bij aanmelding een voorschot te betalen en een maand voor start van de cursus dient ook de rest voldaan te worden. Dit was nog niet ideaal, door veel extra werk, zodat besloten is voor komende cursussen bij inschrijving de deelnemer direct het volledige bedrag te laten overmaken via de website.

Natuurgidsenopleiding

In 2024 is het tweede jaar van de IVN-Natuurgidsenopleiding (NGO) ingegaan en na 20 maanden hebben op 30 november 29 cursisten de opleiding afgerond. De cursuslocatie op de maandagavonden was het Gemeenschapshuis Erasmus te Breda. De leden van het NGO-kernteam zijn Sjanneke van den Berg, Margriet Erich, Karin Vennegoer en coördinator Dolfje Begeer. Het mentoren team van deze cursus zijn Corrie van Haperen, Ron Roelen, Irmgard Hemmerlee, Annette Bastiaansen, Ad van de Laar, Martijn Dekker, Louis de Jong, Fons Hoebink, Gerda Graveland en Dolfje Begeer. De vaste docenten zijn Jeroen Nusselein, Peter Schaft, Richard Jansink met daarnaast diverse gastdocenten. Met z'n allen hebben we een leuke en leerzame opleiding gegeven aan een zeer leuke en enthousiaste groep cursisten.

Op de zaterdagochtenden trokken de 4 mentorgroepen met hun mentoren de natuur in om hun theoretisch opgedane kennis in de praktijk te toetsen.

Na de vele lesavonden, mentorochtenden, praktijkdagen, excursies, werkgroep- en wandelstages en de diverse opdrachten is het IVN 27 gekwalificeerde IVN-Natuurgidsen rijker. 5 Natuurgidsen voor IVN-Dintel- en Marklanden; 1 voor IVN-Rosendaal en 21 voor IVN-Mark & Donge. We hebben uiteraard de NGO goed geëvalueerd om te kijken hoe we e.e.a. voor de NGO van 2027 nog beter kunnen doen.

Het e-mailadres van het NGO-kernteam is ngo@ivn-markendonge.nl

Cursusteam

Het kernteam is nog ongewijzigd en bestaat uit: Dolfje Begeer, Sjanneke van den Berg, Emmy Blok, Anneke Hamers en coördinator Karin Vennegoor. Ons cursusteam is dit jaar uitgebreid met Lilian Wirken en we hebben afscheid genomen van Melanie Srodzinski. De overige leden van het cursusteam zijn: Ward van Breukelen, Cecilia Cools, Margriet Erich, Melang Haarbrink, Fons Hoebink, Sylvia van den Ing, Richard Jansink, Ad van de Laar, Amanda van Schöll, Anja Thielen en Mari Verkade. Met Gerard Sand, die tevens lid is van het Algemeen Bestuur brengt dat ons cursusteam in totaal op 18 leden.

Het e-mailadres van de cursuswerkgroep is cursussen@ivn-markendonge.nl Het kernteam vergadert eens in de 4-6 weken en zorgt voor de organisatie van de cursussen, de CWG-financiën en houdt het cursusteam draaiende.

Gerard Sand verzorgt de administratie voor de cursussen “Blik op Natuur”.

Sociale Zaken en Scholing

Om de teamspirit op peil te houden organiseren we twee keer per jaar een teambijeenkomst waarin gezellig samenzijn het hoofddoel is. Daarnaast is er ook plaats voor ondersteuning en scholing.

Het winteruitje naar het Natuurmuseum in Tilburg vond plaats op 2 maart en 23 augustus waren we voor het cursusteametentje wederom te gast bij Dolfje Begeer in Ulvenhout.

Op Ons IVN – het intranet van IVN - hebben we een eigen groep Cursusteam IVN Mark & Donge waarop de cursusteamleden alle praktische zaken, cursusboeken, docentenboek, presentaties en materialen kunnen raadplegen en evt. opvragen.

=====

Grijs, Groen en Gelukkig

2024 was weer een heel actief jaar voor GGG. De werkgroep groeide van 14 naar 16 leden en er kwam een nieuwe instelling bij om er natuurkoffers te doen. Verder werd het jaar gekleurd door het aankomend vertrek en overdracht van de taken van de coördinator aan het eind van dit jaar.

Teambuilding

De werkgroep hield twee teambuildingsbijeenkomsten. In mei waren we in de Oranjepolder en namen daar hartelijk afscheid van een van de werkgroepleden van het eerste uur.

In de loop van het jaar kwamen er drie nieuwe werkgroepleden bij, die voor zover mogelijk meteen meededen.

In oktober maakten we kennis met de IJzertijdboerderij in Dongen. Aldaar werd de vertrekkende coördinator alvast in het zonnetje gezet.

Stagiaires

In 2023 liepen 4 gidsen in opleiding stage bij GGG. De laatste rondde haar stage af in 2024.

Deelnemers

Er kwam één instelling in Breda bij. Dat brengt het aantal instellingen waar we actief zijn op zeven.

In 5 van de 7 komen we nu eenmaal per seizoen, bij een andere een keer per maand en bij nog een komen we per seizoen een keer bij de dagopvang én bij één groep bewoners. In totaal waren dat **40** Natuurkoffers. Vorige jaren trokken we er variërend van 14 tot 43 keer op uit, met een duidelijke dip in coronatijd. Er circuleren 2 koffers met materialen onder de begeleiders, met per seizoen een andere inhoud.

Aan onze Natuurkoffers namen **360** ouderen deel, sommige met dementie, andere met niet aangeboren hersenletsel, andere met vooral lichamelijke beperkingen. Het aantal deelnemers varieerde van 5 tot 14 per keer, met een gemiddelde van 9.

Verslaglegging

Van elke bijeenkomst wordt een verslagje gemaakt. Dit sturen we als feedback op naar de contactpersoon van de instelling. De deelnemers genieten en doen naar vermogen mee. De IVN-begeleiders bedenken vaak weer een of meer nieuwe activiteiten en ook dat is in de verslagen te lezen. Dit jaar is er een aantal keren genoten van levende slakken als huisdier. Er kwamen kikkervisjes op tafel en opgezette dieren. Er vlogen, dwarrelden, plakten en drevén zaden door de ruimte om zaadverspreiding te demonstreren. Koningsdag, Sinterklaas en Kerst werden in de seizoenen verwerkt. Er werd als crea-activiteit samen een stadsnest met

afval gemaakt voor een meerkoet. Een sinterklaas maken blijkt ook te kunnen van herfstbladeren en schapenwol. Er werden collages van uitgeknipte natuurplaatjes geplakt, stenen beschilderd en in een bedje van mos gelegd en spinnenwebben geweven. Takken met voorgeboorde gaatjes waren basis voor takjes met knoppen. De mogelijkheden zijn eindeloos. De deelnemers nemen hun creatie steeds trots mee naar hun kamer of huis.

Inspiratiedocument

In 2024 is het eerder gemaakte Inspiratiedocument met een overzicht van alle gebruikte materialen en werkvormen sinds 2016 aangevuld op basis van de verslagen tot begin 2024. Dit is beschikbaar voor en wordt intensief gebruikt door de werkgroepleden. Dit jaar is het ook op Intranet van IVN Nederland gezet en is zo landelijk beschikbaar.

Groentips

De maandelijkse Groentips, per keer 4-6 suggesties voor een simpele natuuractiviteit met cliënten, werden trouw naar de betrokken instellingen gemaald.

OnsIVN

Alle verslagen, roosters, ledenlijst van de werkgroep, contactgegevens van de instellingen, inspiratiedocument en nog meer werden door de coördinator actueel gehouden en op het besloten GGG deel van OnsIVN (het intranet van IVN) gezet.

Kernteam

Het kernteam van GGG bestond dit jaar maar uit 2 personen. De coördinator deed het leeuwendeel. Maar er kwam gelukkig hulp van 3 GGG-leden die respectievelijk de Groentips, de teambijeenkomsten en het materiaalbeheer voor hun rekening namen.

In het laatste kwartaal is intensief gezocht, binnen en buiten de werkgroep en het IVN M&D,

naar mensen die de werkgroep zouden kunnen coördineren en die het contact met de werkgroepleden, met de instellingen en de financiële kant voor hun rekening zouden kunnen nemen. De laatste twee waren het moeilijkst. Maar ten langen leste is ook hiervoor een GGG-werkgroeplid naar voren gestapt.

Eind december kon de coördinator alles overdragen en is er een Kernteam van 5 personen van start gegaan.

Het Kernteam GGG,
Marry Verkleij en Ine de Munk,

=====

Natuurtuin Oranjepolder

Onze werkgroep bestond uit 27 leden. Ondanks het natte weer is er steeds groenonderhoud geweest op de tweede zaterdagochtend van de maand en de donderdagmiddagen. Na veel problemen met de maaimachine is er een nieuwe aangeschaft en konden de paden weer goed gemaaid worden. Dankzij wat wijzigingen in de vleermuiskelder is de eerste vleermuis gespot naast de altijd al overwinterende vlinders.

Op NL Doet dag zijn wij onder andere geholpen door het Oosterhouts zangkoor Cadans, zij hebben al weer ingeschreven voor 2025. De Landelijke Natuurwerkdag verliep ook prima met 12 gasten. Altijd leuke dagen met enthousiaste vrijwilligers en gelukkig geen ongevallen.

Jan Hoevenaar heeft dit jaar voor het laatst zijn griendje in de natuurtuin onderhouden en draagt dit over aan Margriet Erich en Hans Diepstraten.

Van april tot juni hebben we weer 12 schoolklassen ontvangen voor een educatief programma. Drie stagiaires en één mentor van de gidsenopleiding hebben meegedaan en willen het educatief team van de natuurtuin blijven versterken.

Ook voor de Zomerkaravaan, een Oosterhouts zomervakantieprogramma waarbij kinderen allerlei activiteiten kunnen doen, is de

versterking van het educatief team welkom. We hebben weer 6 donderdagochtenden gemiddeld 12 kinderen en hun (groot)ouders ontvangen.

De contacten met onze overburen de Voedseltuin hebben er mede toe geleid dat we zonnepanelen hebben gekregen, dankzij een duurzaamheidssubsidie van de gemeente Oosterhout.

Wij hebben ook weer de jaarlijkse financiële steun gekregen van de gemeente Oosterhout.

De natuurtuin was van mei tot en met september iedere zondagmiddag open voor bezoek. Fietzers en wandelaars kwamen regelmatig binnen en kinderen kwamen terug om nog eens waterdiertjes te vangen. Op deze middagen waren steeds 2 werkgroep leden aanwezig.

Diverse andere groepen hebben onze natuurtuin bezocht en/of gebruik gemaakt van ons gebouw Het Domein.

De jeugdgroepen van onze vereniging, de Spitsmuizen kwamen om de maand op woensdagmiddag. De jeugdgroep De Biesbosch Spoorzoekers is twee woensdagmiddagen geweest. De scouting Raamsdonksveer kwam op een zaterdag.

De Natuurgidsenopleiding, themamiddag insecten voor de natuurgidsen, vergaderingen van Vogelwerkgroep, Grijs-groen-gelukkig werkgroep,

Pluisgroep, Fotowerkgroep en Weidevogelbescherming hebben ook allemaal gebruik gemaakt van de natuurtuin of ons gebouw.

Er zijn rondleidingen gegeven aan de deelnemers van de voorjaarscursus en een personeelsvereniging van de gemeente Oosterhout.

De dagvlindermonitoring is weer opgepakt door Rita van Dongen. Helaas zag zij dit jaar wel een dalende trend in vergelijking met de gegevens van voorgaande jaren.

Ook werden de nachtvlinders gemonitord door middel van de ledlicht emmer. Er zijn bovendien weer twee nachtvlinderavonden georganiseerd waarvan één met lezing vooraf door Peter Schaft.

In de zomer hebben we als werkgroep een tochtje naar Gorinchem gemaakt om de onderlinge band te versterken. Door de verschillende werkdagen en activiteiten spreek je elkaar niet allemaal. Het was een warme, leuke dag!

=====

Vogelwerkgroep

Algemeen

De werkgroep telt aan het eind van 2024 32 leden. Alle gepland activiteiten zijn uitgevoerd. We hebben een drietal (kortlopende) projecten opgepakt die als doelstelling hebben om kinderen (en hun ouders) op een speelse manier meer te leren over vogels.

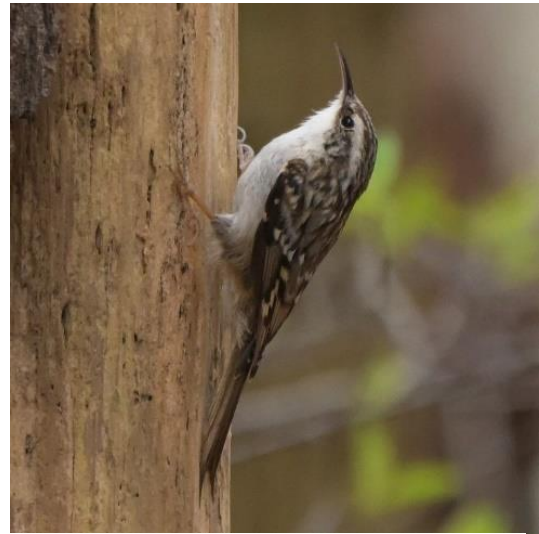
Vogels observeren/monitoren op Landgoed Oosterheide 2024

Al onze maandelijkse vogelwandelingen/tellingen in het Oosterheidebos (eerste zaterdag van de maand) zijn dit jaar doorgegaan. We waren gemiddeld met acht IVN-ers en telden over het hele jaar bekeken 64 soorten vogels, het hoogste aantal tot nu toe. We hebben ons meestal in twee groepen opgesplitst, waarbij we naast het luisteren naar de vogelgeluiden en het kijken door de verrekijker ook gebruik maken van een telescoop.

We zagen/ hoorden veel Roodborstjes, Goudhaantjes, Blauwe Reigers, Spechten, Mezen, Boomkruipers, de Havik, etc. Enkele bijzonderheden dit jaar waren een Bonte en Grauwe Vliegenvanger, Grasmus, Grote Zilverreiger, Raaf, Tapuit, Veldleeuwerik en Zwarte Roodstaart. De IJsvogel hebben we maar twee keer gezien, in maart en in oktober. En af en toe zagen we ook reeën!

Tapuit

Boomkruiper

Vogels observeren/monitoren in Boswachterij Dorst 2024

In 2018 zijn we begonnen met het inventariseren van vogels in Boswachterij Dorst. Dit doen we op elke derde zaterdag van de maand. Maurice en/of Marlies zijn steeds aanwezig geweest om de groep te begeleiden. We lopen een vaste route van ongeveer 5 km in 3 uur. Ieder lid van IVN is welkom om mee te lopen en ons enthousiasme voor de natuur op deze mooie plek aan de hand van de aanwezige vogels te delen. Leuk dat er dit jaar regelmatig twee jonge vogelaars (13 jaar) enthousiast meedoen. De data en de vertrektijden staan vermeld op de [website van de IVN Mark en Donge](#).

We vertrekken steeds vanaf parkeerterrein bij restaurant Beum in Dorst. Het gebied is sinds een paar jaar afgesloten voor fietsers en honden. Dit heeft een aanmerkelijke verandering

teweeg gebracht. Dat was nodig voor de rust in de natuur. Er lopen sindsdien ook een aantal Galloway-runderen die de vegetatie in toom moeten houden. We hebben in 2024 in totaal 80 verschillende vogelsoorten kunnen noteren. Veel bosvogels, zomer en wintergasten, waarbij zowaar weer de Bosuil en een laag overvliegende Zeearend.

Alle waargenomen vogels worden via waarneming.nl gedeeld met anderen. Bovendien worden de bevindingen in een eigen Excel lijst bijgehouden. Op die manier is er een langjarig overzicht van onze waarnemingen. Deze lijst is OnslVN voor leden van de Vogelwerkgroep te raadplegen.

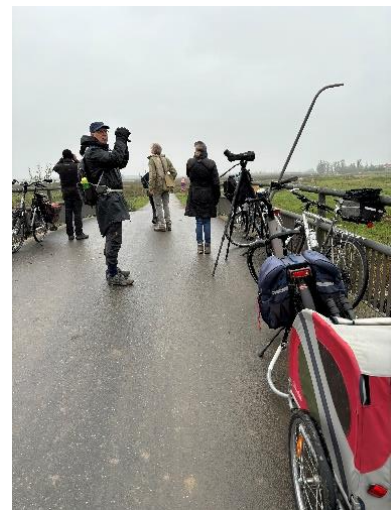
Roodborst

Excursies Vogelwerkgroep

Ondanks de regen is 2024 ook weer een geslaagd jaar geweest voor het excursieteam. Het programma was gevarieerd en sommige succesvolle excursies van vorige jaren stonden deze keer ook op het programma. Ondanks de noodzaak tot het dragen van laarzen was het al met al goed te doen.

Naast onze jaarlijkse Vroege Vogelwandeling in Boswachterij Dorst zijn de volgende gebieden ook bezocht:

- St. Laurensweihoek in combinatie met Yerseke moer (in Yerseke),
- natuurgebied het Pompveld in Giessen (waar de laarzen geen overbodige luxe waren en hier moeten we zeker nog een keer naar terug).
- Campina en voor de afwisseling de Dordtse Biesbosch.
- Op 26 oktober gingen wij, bij een zomerse temperatuur van 20 Grad en zonder enige wind, naar de Kraaienbergse plassen. Hoewel de afstand behoorlijk was, was het bezoek zeker de moeite waard en niet alleen vanwege het weer!
- 2 weken later was het weer omgeslagen en was het koud en miezerig bij onze excursie naar de Brabantse Biesbosch, dit hebben we zoals eerder weer op de fiets gedaan waarbij we ons dus warm moesten trappen.

Terugkijkend op 2024 hebben we opnieuw veel verschillende gebieden bezocht en een aantal mooie waarnemingen gedaan. Deze waarnemingen zijn terug te vinden bij de activiteiten van de vogelwerkgroep onder vogellijsten van de excursies 2024.

Vogelcursus

Op 17 april was de laatste cursusavond en daarmee zat de vogelcursus van 2024 er weer op. Ook dit jaar bestond de cursus uit 5 lesavonden en 4 excursies.

We hadden 30 aanmeldingen, de gemiddelde opkomst was 27 deelnemers.

De cursisten hebben weer het nodige opgestoken van de diverse soorten vogels, hun biotoop, gedrag, voedsel, broeden en de geluiden. De deelnemers waren ook dit jaar weer enthousiast!

Wij krijgen dan ook geregeld de vraag of wij ook een vervolgcursus geven, maar die geven wij bij IVN niet. Hiervoor kunnen de geïnteresseerden contact opnemen met de West Brabantse vogelwerkgroep. Deze start in het najaar de cursus "Van Kijken naar Waarnemen", die voor de meesten goed zal aansluiten op hetgeen ze bij ons geleerd hebben. In het voorjaar starten zij weer met een cursus "Vogels herkennen"

Zo kunnen de West Brabantse en wij elkaar helpen, maar vooral de cursisten. In november zijn we de cursus voor 2025 gaan voorbereiden. Er waren alweer meer dan 30 aanmeldingen.

In november zijn we de cursus voor 2025 gaan voorbereiden. Er waren alweer meer dan 30 aanmeldingen.

Uilenbescherming

- **Steenuilen:** Het aparte, natte en koude voorjaar dat doorliep tot in de zomer lijkt er flink ingehakt te hebben bij de steenuilen dit jaar. Op 9 van de 12 steenuilen locaties is er in meer of mindere mate activiteit van uilen...dat is dan het goede nieuws.

Maar op slechts 4 van deze locaties zijn eieren gelegd. Uiteindelijk zijn er ook maar weer op 2 van deze locaties eieren uitgebroed...met als resultaat totaal slechts 3 jonkies!

Er zijn 2 locaties waar het vermoeden is van een vrij broedgeval, wat wil zeggen: wel gebroed maar niet in de geplaatste kast.

Het wordt nu vooral spannend naar volgend jaar toe, hebben de uilen er door de omstandigheden voor gekozen niet te broeden, of is er meer aan de hand? Al met al wordt het een zeer kwetsbare periode voor de steenuilen omdat er normaal gesproken veel jonkies rondvliegen die opengevallen plekken in kunnen nemen als er her en der volwassen vogels sneuvelen.

- **Kerkuilen:** Voor de kerkuilen heeft 2024 er in de 3 kasten die we hebben hangen dan weer wel prima uitgezien. Op 1 locatie kwamen we al 3 grote jonkies tegen die op het punt stonden de wereld buiten de kast te ontdekken en op de 2 andere locaties waren er op het moment van ons bezoek al wel eieren gelegd. Inmiddels hebben we gehoord dat er in 1 van deze kasten 2 jonkies van de 5 uitgekomen eieren over waren en ook zijn uitgevlogen. In de derde kast zijn inmiddels ook 2 uilen uitgevlogen, dus de kerkuil heeft zich makkelijker aan kunnen passen aan de omstandigheden en is gewoon later gaan broeden toen er wel voldoende voedsel aanwezig was.

Bergeend

Cetti's zanger

Op zondag 29 december hebben wij als Vogelwerkgroep voor de negende keer de Punt Transect Telling gedaan in het gebied de Noordwaard in de Brabantse Biesbosch. Net als in 2023 hadden we te maken met hoog water waardoor het gebied weer afgesloten dreigde te worden maar gelukkig waren de telplaatsen deze dag wel bereikbaar. De weersomstandigheden waren niet geweldig maar we hadden wel goed zicht.

Met tien vogelaars in drie teams hebben wij de 20 punten weer geteld, de resultaten lagen hoger dan vorig jaar. Het eindresultaat was 50 soorten en 3246 exemplaren met voor de Cetti's Zanger en de Slobeend de vermelding "uitzonderlijk veel". Vorig jaar waren dat 48 soorten en 2648 exemplaren.

Het was weer een geslaagde activiteit met dank aan de tellers.

Huiszwaluwtelling in Teteringen

Onze jaarlijkse telling van de Huiszwaluwnesten werd dit jaar op 8 juli door drie vogelwerkgroepleden gedaan. We telden 29 nesten, helaas 6 nesten minder dan in 2023. Vooral in Teteringen-West troffen we minder gebruikte nesten aan.

Golfbaantelling

Op zaterdag 27 april zijn wij, Bart en Gerard, met 4 mensen van de OGC (Oosterhoutse Golfclub) de vogelsoorten gaan tellen.

We zijn om 6.00 uur gestart, het was fris maar droog.

Alle banen hebben we belopen, ook op de pas aangelegde banen aan de andere zijde van de Lange Dreef.

Wat opviel was dat er relatief veel bonte vliegenvangers zaten, we hebben acht koppeltjes geteld.

Ook waren er veel spreeuwen, wat gunstig is voor de greens. We hebben een paar jaar geleden het advies gegeven om veel spreeuwenkasten op te hangen. Veel hiervan waren nu bezet. Deze pikken met hun dunne lange snavels de emelten uit de bodem zonder het gras kapot te maken. Dit in tegenstelling tot de kauwen, die we nu bijna geen gezien hebben. Ook diverse gekraagde roodstaarten gehoord, maar ze lieten zich om een of andere reden niet zien.

Om ± 9.00 uur waren we weer bij de ingang terug en hebben we nog koffie gedronken.

In totaal hebben we 38 soorten geteld.

Vogel Infotainment Programma (VIP)

Ook dit jaar in 2024 hebben we steeds een tweede helft gespeeld na of zelfs voor een werkgroepvergadering. Het Vogel Infotainment Programma, het VIP is bedoeld om een vergaderavond nog leuker te maken met een vogelinhoudelijke presentatie. Dit jaar waren dat de volgende onderwerpen tijdens de vier bijeenkomsten:

08-01-2024 Het belang van licht op natuurlijke processen zoals seizoen bepaling, oriëntatie en veel meer, door Wouter Staats

25-3-2024 Speciale avond Vogelgeluiden door Maurice

15-04-2024 Korte opdrachten door Maurice

08-07-2024 Rondleiding Oranjetuin door Hans Diepstraten

14-10-2024 Deelnemers vertellen over een verrassende vogelwaarneming die zij deze zomer hebben ervaren. Het kon gaan over een specifieke vogel, vogelgedrag, vogelgeluid(en) enzovoorts.

Vogelbos MEK kinderboerderij Oosterhout

Het MEK wil achteraan het terrein een vogelbos realiseren. Het is de bedoeling dat zowel de kinderen als hun ouders daar meer leren over vogels en hun gedrag. We zijn dit project in het voorjaar gestart en inmiddels zijn er negen nestkasten opgehangen voor diverse soorten vogels, is er een voederplaats met op een redelijke afstand daarvan een kijkscherm. Van daaruit zijn de vogels goed te observeren.

Bij de ingang van het vogelbos staat een mooie plaat met 20 goed herkenbare vogels die je op het terrein kunt tegenkomen. De vogels zijn op ware grootte weergegeven.

Dit voorjaar realiseren we nog een quiz over het herkennen van vogels. Er komen tien 'vogelplaatjes' in de bomen en de kinderen/ouders kunnen bij de balie een verrekijker met een formulier ophalen. Men wordt gevraagd de tien juiste vogelnamen in te vullen. De namen zijn te vinden op de poster bij de ingang.

Vogelbos MEK kinderboerderij Oosterhout

Vogellessen natuurschool Breda/Rijsbergen

Afgelopen jaar zijn we drie keer op bezoek geweest bij de kinderen van de natuurschool uit Breda/Rijsbergen. In het buitengebied van Rijsbergen hebben zij een terrein dat bestaat uit bos, graslanden, waterloopjes met riet enzovoorts.

We gaan in gesprek met de kinderen over een bepaald thema en gaan daarna met hen op pad.

Vogelwandeling 'Kleine Biesbosch' Lage Zwaluwe

De afdeling is bezig om voor 'De Kleine Biesbosch' in Lage Zwaluwe een wandelroute uit te zetten op het terrein met als doel kinderen en hun ouders kennis te laten maken met diverse aspecten van de natuur, die vergelijkbaar is met de natuur in de Biesbosch.

De vogelwerkgroep is bezig met het ontwikkelen van teksten over vogels die men daar tegen kan komen. Via diverse vogelweetjes, een vogelapp en plaatjes van vogels proberen we kinderen enthousiast te maken voor het kijken en luisteren naar vogels. Begin 2025 is dit project afgerond.

=====

Spitsmuizen

In januari zijn we begonnen met 18 bosspitsmuizen en 8 veldspitsmuizen. In de loop van het jaar hebben we afscheid genomen van 10 kinderen.

We hebben na de zomer de spitsmuizen wederom aangemeld bij de website van Sport&Cultuur Breda. Dat is een goede bron voor nieuwe aanmeldingen. Ook hebben kinderen een of twee keer meegedaan maar toch besloten om geen lid te worden.

Het jaar hebben we afgesloten met 18 bosspitsmuizen en 19 veldspitsmuizen.

De tijden op de woensdagmiddagen zijn voor de bosspitsmuizen van 14.45 tot 16.45 uur. Dit is nodig omdat veel kinderen van de vrije school komen en die school met een continuurooster startte. De tijden voor de veldspitsmuizen zijn van 14.00 tot 16.00 uur.

Aantal middagen: 10 voor iedere groep, dus 20 middagen in totaal.

7x bij locatie IJsvermaak, 3x in de Oranjepolder.

Leiding

Dit jaar hebben we Marlie Raemakers als gids bij de Veldspitsmuizen mogen verwelkomen. Zij is vanuit de NGO (Natuur Gidsen Opleiding) gekomen.

- **Bosspsitsmuizen:** Gerard van Opstal, Mirella van Zuidgeest, Els Kroese. Mirella volgt momenteel de opleiding tot IVN-gids.
- **Veldspitsmuizen:** Margot Vervoort, Gerard van Opstal, Irene Berkhout, Marlie Raemakers.

Vijf NGO gidsen lopen stage bij de spitsmuizen. Dat doen ze ieder twee middagen. Op de tweede middag bereiden ze een (deel)activiteit voor en begeleiden de activiteit ook het dan ook op de middag.

Teamuitje

Op 1 maart zijn we met z'n allen naar het Natuurmuseum in Tilburg geweest. Ook wij, volwassen IVN-gidsen, kunnen ons daar goed vermaken en met een lekker lunchbroodje sluiten we het goed af met elkaar. Het was heel gezellig en fijn dat we dit kunnen doen met elkaar.

Extra taken

- **Gerard:** Penningmeester. Wij declareren onze onkosten bij Gerard en hij stuurt het door naar het bestuur. Is contactpersoon naar ijsvermaak. Hij heeft een beamer in beheer (samen met de vogelwerkgroep/cursus). Is medebeheerder van de groep Spitsmuizen op OnsIVN, het intranet van IVN.
- **Margot:** Verzorgt de ledenadministratie van de spitsmuizen. Is contactpersoon naar Ronald Bloemen van de ledenadministratie. Is contactpersoon naar ouders/kinderen. Is medebeheerder van de groep Spitsmuizen op OnsIVN. Ze zet de foto's die gemaakt worden tijdens activiteiten op de website <https://ons.ivn.nl/groep-menu/spitsmuizen-mark-donge/foto-s-bosspsitsmuizen>.
- **Irene:** Zorgt voor de voorraad limonadesiroop en koekjes.

- **Els:** Contactpersoon naar het bestuur. Neemt deel aan het WGO (Werkgroepen Overleg). Verzorgt het jaarverslag. Verzorgt de verslagen van ons overleg.

Programma 2024

Januari

Oranjepolder: Wilgenknotten

De spitsmuizen gewapend met zaag en grote takkenschaar zijn ze fanatiek aan de slag gegaan. Je hoort ze dan niet over kou of nattigheid. De tipitent wordt weer gerenoveerd. En spelen in de natuurtuin zelf is ook erg favoriet bij de kinderen. Nu lag er ijs. Het is een grote uitdaging hoe ver ze kunnen gaan op het ijs. En ja natuurlijk zakt een spitsmuis door het ijs. Hij met er gelukkig zelf ook hartelijk om lachen. Wel stoer ook.

Februari

Ijsvermaak: Uilen en braakballen

Eerst een filmpje over de uil en de plek van zijn oren en waarom de uil geen geluid maakt bij het vliegen. Daarna het bos in om uilenballen te zoeken. En weer terug om binnen de uilenballen uit te pluizen om te kijken welke botjes erin zitten en welk dier dat dan kan zijn. Met een zoekkaart vinden alle kinderen het heerlijk om te pluizen.

Maart

Oranjepolder: Vleermuizen

Met knippen en plakken maakten de kinderen een draaischijf om het jaarrond van het leven van een vleermuis in beeld te brengen. Daarna naar buiten om zelf te ervaren hoe het is om ondersteboven te hangen.

April

IJsvermaak: Ontdek de wonderen van het onzichtbare leven met een microscoop. Veertjes, gras, spinnen, aarde, steentjes, stokjes en alles wat eronder paste werd bekeken en verwonderd.

Mei

Oranjepolder: Voortplanting bij planten
Ontdekken van stampers, meeldraden en stuifmeel en zaadjes. Met loepjes naar buiten om de echte bloemen te gaan bekijken. En tenslotte een lekker ren spel over bestuiven en bloemen.

Juni

Kinderboerderij MEK Oosterhout

De kinderen hebben in groepjes, team Varken, team paard, team geit, begeleid door de medewerkers van het MEK, dieren verzorgd: poep ruimen, vers stro neerleggen, eten geven. Het was echt leuk om te doen.

Omdat het de laatste keer was en we dan afscheid nemen van een aantal spitsmuizen, kwam een ex-muisje die naar de Torenavalken is doorgestroomd, vertellen hoe leuk het bij de Torenavalken is. In het nieuwe seizoen bleek dat drie Spitsmuizen in Torenavalken zijn veranderd.

September

IJsvermaak: mandala's maken van natuurmaterialen.

De kinderen kregen eerst uitleg over mandala's. Daarna het bos in om materialen te verzamelen. Om dan met een groepje een natuurmandala te gaan maken. Hoe groter de cirkel hoe

meer plezier de kinderen erin kregen en hoe trots ze dan zijn als het klaar is. Bij de bosspits-muizen moesten we helaas vanwege onweer naar binnen.

Oktober

IJsvermaak: zaden, bessen en bladeren.

In het parkje aan de andere kant van de Mark zijn we m.b.v. bingokaarten met bladeren en een anderen met zaden en bessen op zoek gegaan om ze allemaal te vinden.

November

IJsvermaak: superkrachten in de natuur/

Het lijkt een moeilijk onderwerp maar door de goede uitleg en de kennis bij de kinderen werd het een leuk programma om de superkrachten in de natuur te ontdekken en zelf te ervaren. De kinderen deden met z'n allen een spreekuenzwerm na. En daar kregen ze geen genoeg van.

December

Ijsvermaak: vogels in de winter

Hoe ziet een vogel er eigenlijk uit? En hoe komen ze de winterdoor? Dat waren mooie vragen. De kinderen tekenden hun fantasievogel vogel en maakte een mooi pindamannetje voor de vogels in eigen tuin.

=====

Torenavalken

De Torenavalken, zo wordt de jongerengroep van IVN Mark & Donge genoemd.

Doel is om jongeren tussen de 11 en 18 jaar mee te nemen de natuur in. De praktijk leert echter dat als de jongeren de 18 jarige leeftijd hebben bereikt ze toch graag mee op stap blijven gaan als studie en/of werk dat toelaat.

Afgelopen jaar heeft er een wisseling in de leiding plaats gevonden. Lieuwe Kampen, moest door verhuizing naar een andere stad besluiten te Torenavalken te verlaten. Maar, goed nieuws, in de loop van 2024 heeft Teun Waijers, docent aan Markenhage en coördinator duurzaamheid bij Campus Breda zich aangesloten bij de leiding. Daarnaast heeft ook Es-

ther Thielen zich opgegeven als begeleider. Naast Sebastiaan Meeuwssen en Iris van der Vlerk is de begeleiding nu goed vertegenwoordigd. Arjane Kerkhoven, zelf ooit Torenavalk denkt mee vanuit Finland over te organiseren activiteiten, maar is ze in Nederland tijdens een Torenavalken bijeenkomst dan is ze erbij.

De Torenavalken hebben geen vast onderkomen. De activiteiten vinden doorgaans plaats in een ruim gebied tussen Breda en Oosterhout. Soms zijn dat wandel of fietstochten, vaak helpen ze mee op het terrein van een school, particulier of landschap.

Januari 2024

Heksenkeuken, een begrip uit de tijd met Paul Munnik. Onder andere zalfjes maken.

Dit jaar weer hetzelfde zalfje als twee jaar terug, weegbree zalf. Er was nog materiaal voorhanden, zoals bijenwas, olie van weegbree en etherische oliën voor een geurtje want weeg-

bree zalf ruikt niet echt heel lekker. Het kan gebruikt worden voor schaafwonden, jeukende plekjes e.d.

Februari

Timmeren van egelhuizen bij Johan van Hoek in Gilze. Johan had hout besteld en alles al op maat gezaagd en in uitgestald. Iedere Torenvalk moest van de diverse stapels de benodigdheden pakken en aan de slag met boren, waterpas en schroeven en schroevendraaiers.

Maart

Wandeling over landgoed Oosterheide met boswachter Niels. Niels de boswachter ontvangt de groep op landgoed Oosterheide in de schuur van Natuurmonumenten. Daar is een hoop

te zien, zoals een oud wespennest, slangenhuidjes, diverse opgezette dieren en veel boeken en kaarten van het gebied.

Eerst geeft Niels uitleg over het gebied, wat ze bij SBB allemaal doen en dan gaat de groep er

onder leiding van Niels erop uit. Op het terrein staat een oud houten huisje met oude potten en pannen, en tal van ander spul uit vroeger tijden, erg aantrekkelijk voor kinderen en volwassenen. Het gebied was in vroegere tijd gebruikt als militair oefenterrein, drie kogelvangsters werden er destijds aangelegd, restanten daarvan zijn nog altijd te vinden.

April

Bezoek aan de tuin van Toon Thielen.

Toon leidt de Torenvalken rond, laat zien waar kleine beestjes zich schuil houden, zoals de mierenleeuwen op de foto hiernaast. Hij vertelt over planten, wel of niet eetbaar, de boomgaard, de vogels die de tuin en boomgaard bezoeken. Hoe hij zo'n 20 jaar geleden van een bloemen en plantenkwekerij met gebruik van bestrijdingsmiddelen, is overgegaan tot een milieuvriendelijke aangelegde natuurtuin met veel biodiversiteit. Spuiten met gif hoort tot

het verleden.

De natuur mag zijn gang gaan. Toon laat bijvoorbeeld zien waar de reeën komen, waar er één het helaas niet heeft gered.

Die mag blijven liggen, want het is eten en gegeten worden.

Soms wordt het bedekt met zand om te laten zien hoe snel het verteringsproces verloopt

Mei

Waterdiertjes inventariseren langs de rivier de Mark.

Verzamelpunt is t Ginnekenmartje. Met schepnetten en bakjes lopend naar de Mark.

Veel belangstelling van voorbijgangers, erg leuk. Willem van Veen komt langs op zijn gebruikelijke wandeling voor 'Nieuws uit het Markdal'.

Later zal hij dat in zijn stukje verwerken!

Onze vangst in de eerste poel:

5 Bootsmannetjes,

6 Haftelarves,

2 Libelle larves

3 Kikkervisjes,

1 Vlokreeft,

1 Staafwant,

1 Amerikaanse rivierkreeft

Planten:

grote waterweegbree, Pijl-

kruid, Wolfspoot

Extra: huidje van een uitge-

kropen libelle, Gehoord en gezien: een koekoek. Gierzwaluw: 2 stuks.

Volgende stop is de Bavelse lei bij het Schouwpad. Tijdens het inventariseren kreeg de groep bezoek van Lauren van 7 jaar, zij was zeer geïnteresseerd. Ouders kwamen ook kijken, ze zijn gewezen op de Spitsmuizen groep van de afdeling.

Gevonden: 1 Hafte larve, 5 Kokerjuffer, 1 Vlokreeft, 1 Libellelarve, 2 Poelslakken en een waterpissebed. En extra: een weidebeekjuffer.

Juni

Op bezoek bij Lieuwe en Janna, zijn vriendin met wie hij is gaan samenwonen.

Verzamelpunt is Veldhoven. Onder leiding van twee IVN'ers van regio Eindhoven gaat de groep salamanders inventariseren.

Na afloop vertrekt de hele groep naar het huis van Lieuwe en Janna voor een heerlijke lunch.

Lieuwe wordt hartelijk bedankt voor zijn tijd bij de Torenvalken en krijgt een egelhuis cadeau, dat een plekje krijgt in de tuin.

Kaylee Boer (12 jaar) heeft voor de bos en de veldspitsmuizen een enthousiast praatje gehouden hoe leuk het is bij de Torenavalken en de jonge deelnemertjes uitgenodigd om eens mee te lopen met de Torenavalken. Met als resultaat dat zich 3 aspirant Torenavalken hebben aangemeld. Eerder heeft ook Mirella Zuidgeest, toen aspirant natuurgids een praatje gehouden tijdens een natuurgidsencursusavond met als resultaat de zoon van één van de natuurgidsen in spé.

Juli

Bezoek aan natuurterrein 'de Staart' in Oud Beijerland. De groep ontmoet elkaar op het parkeerterrein nabij bezoekerscentrum Klein Profijt van Hoekschevaards Landschap (HWL) Aad Bruijnzeel, gids bij HWL leidt ons rond en vertelt over het ontstaan van het terrein en de huidige bewoners, onder wie een groep Schotse Hooglanders.

Na afloop loopt de hele groep naar bezoekerscentrum Klein Profijt, ook binnen is genoeg te zien en Aad vertelt er graag over. De ruimte voor de jeugd valt ook bij de Torenavalken goed in de smaak.

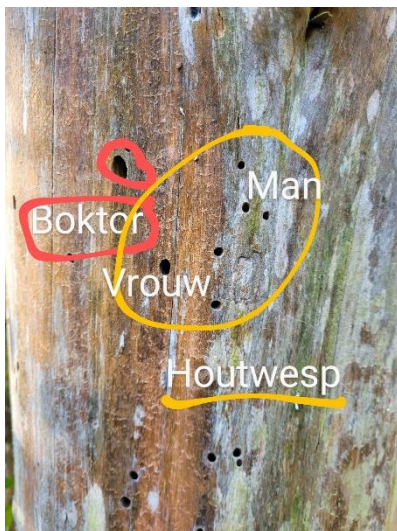
September

Op stap met Erik van der Hoeven op zoek naar stadsplanten in Breda. Wat een avontuurlijke tocht moest worden viel enigszins tegen. Vijf aspirant jonge Torenavalken kon het niet boeien. De oudere garde vond het prima. De broer en het zusje van Valerie liepen ook mee. Anne-Fleur, was nog het meest enthousiast en zat vol vragen die door Erik met plezier werden beantwoord.

Oktober

Speuren naar sporen met Jeroen Nusslein, dat is altijd een avontuur. Helaas konden de aspirant Torenavalken nu geen van allen. Wel liepen Teun en Esther mee als nieuwe begeleiders.

Jeroen liet verschillende sporen zien van in hout levende kevers, zoals de boktor en de letterzetter, een kleine hout etende kever.

Tijdens de wandeling ook veegsporen van reeën. Tot slot op zoek naar roestplaatsen van reeën, waar er gezocht kon worden naar reeën-haren, aan de onderkant wit, daarboven lichtbruin en aan het einde een zwart puntje.

November

Een binnen activiteit in het clubgebouw van vereniging IJsvermaak. Uilenballen pluizen. Teun heeft een vragenlijst gemaakt over uilen en braakballen.

Gezamenlijk worden er antwoorden gezocht en gevonden. Daarna is het tijd om de uilenballen te gaan pluizen. Ieder is ingespannen bezig en de tijd vliegt om.

De ruimte wordt aangeveegd en tafels en stoelen weer teruggezet zoals het stond.

December

Dit keer gaan de Torenvalken verder weg; naar Hooge Zwaluwe om het 'veld voor verder' van Cedric en Gerdy Bouché te bezoeken.

Cedric stond aan het begin iedereen op te wachten. Als eerste ging het naar de stacaravan, waar koffie, thee en kerststol klaar stond. Daar vertelde Cedric hoe zij zo'n 20 jaar geleden zijn begonnen met de aanleg van het voedselbos. Eerst door omwonende boeren met argus-ogen bekeken. Gaandeweg kwam de acceptatie.

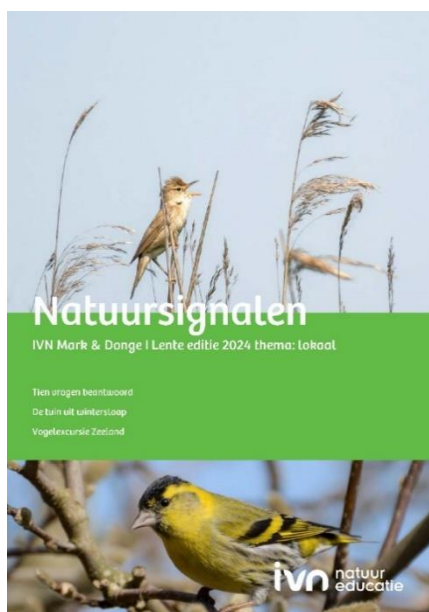
Hierna trok de groep naar buiten, het was behoorlijk koud en diverse jongeren hadden ontzettend koude voeten en/of handen.

=====

Natuursignalen

Natuursignalen is het verenigingsblad van IVN Mark & Donge en geeft informatie over natuur gerelateerde onderwerpen zoals duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering, water en over onze vereniging, successen met betrekking tot behoud van natuur of het voorkomen van ingrijpende maatregelen.

4 Seizoenen

Natuursignalen komt rond de seizoenswisseling uit en verschijnt vier keer per jaar. De oplage ligt rond de 560 stuks, waarvan ongeveer 360 stuks in papieren versie. De overige 200 stuks worden digitaal verzonden aan hen die hebben aangegeven hem digitaal te willen lezen. Nieuwe leden ontvangen hem standaard digitaal maar hebben de mogelijkheid om hem in papier te ontvangen.

Voorlopig blijft de papieren versie bestaan, er zijn nog steeds leden die de papieren uitgave prefereren boven een digitale versie. Behalve voor de eigen leden dient Natuursignalen nog een ander doel, namelijk zichtbaarheid naar diverse instanties en representatief naar gemeenten en overheidsinstellingen.

De laatste 4 edities zijn te lezen en te downloaden via de website van IVN Mark & Donge. Bovendien kan men alle edities ook in de online omgeving van Ons IVN terugvinden.

In de loop der jaren heeft dit magazine diverse veranderingen ondergaan onder andere van vier naar acht naar twaalf pagina's en het verschijnen in kleur. De telling is altijd door blijven gaan en afgelopen jaar beleefden we de 51e jaargang.

Afgelopen jaar is het één keer voorgekomen dat er te weinig kopij binnenkwam. Dit is opgelost door het aantal pagina's die keer te verminderen van 12 naar 8. De laatste editie van dit jaar was goed voor 16 pagina's, terwijl het binnen het budget bleef. Dit is mogelijk omdat er

een contract is met Editoo met een vast bedrag per kwartaal. Het niet bestede bedrag wordt bij een volgende editie afgetrokken van de kosten.

Thema

Elke editie staat in het teken van een bepaald thema. Uitgaande van een thema krijgt het blad meer diepgang. Ook artikelen buiten het thema worden geplaatst. Zo wordt het een afwisselend geheel. Het zoeken naar steeds nieuwe thema's is wel een uitdaging voor de redactie. De redactie ontvangt nog steeds positieve reacties over inhoud en vormgeving.

Foto's

De samenwerking met de fotowerkgroep verloopt plezierig. Voor elke editie worden er foto's ingestuurd. Van iedere fotograaf wordt geprobeerd tenminste één foto te plaatsen.

2025

Planning voor 2025: doorgaan op de ingeslagen weg. De redactie blijft zich inspannen om geld te genereren met als doel het omlaag brengen van de drukkosten. De samenwerking met

iemand die zich had aangemeld om adverteerders binnen te halen is op niets uitgelopen. Iris heeft twee adverteerders weten binnen te halen voor een ieder geval een jaar.

Redactie

Begin 2025 bestaat de redactie uit Bianca van den Berg, Nicole Froeling, Peter van Gils en Iris van der Vlerk. Peter houdt zich naast correctiewerk bezig met het beoordelen van de kwaliteit van de foto's. De lay-out en de eindopmaak worden verzorgd door Iris.

In december hebben twee net afgestudeerde gidsen te kennen gegeven mogelijk te willen aansluiten bij de redactie, Carla Nieuwenhuizen en René Megens. Beiden zijn al benaderd en in januari volgt een kennismakingsgesprek. Uitbreiding is zeer welkom, temeer daar drie van de vier redactieleden nog een betaalde baan hebben, en het soms schipperen is met de tijd. Het houden van interviews, adverteerders binnenhalen, artikelen schrijven zijn onderdelen die opnieuw opgepakt kunnen worden.

=====

Fotowerkgroep

De eerste zaterdag van de maand is onze vaste ochtend om samen in een natuurgebied te gaan fotograferen. Deze foto's worden dan de derde woensdagavond van de maand besproken. De maanden juni, juli en augustus vallen buiten onze vaste planning vanwege vakanties. De natuurgebieden waar we heen gaan liggen (bijna) allemaal in het werkgebied van Mark & Donge. Dit jaar waren dat onder meer de Biesbosch, Strijbeek, Wolfslaar en Surae (Dorst). Uitzondering is normaal gesproken een uitstapje naar zee (Westkapelle) maar dat moesten we vanwege het weer uitstellen naar januari 2025.

Ook buiten de geplande dagen gaan we wel eens met elkaar op stap. Zo zijn we in april met een aantal naar het Lauwersmeer geweest, en een keer naar de Arkenheem (bij Putten).

Fotobespreking

Voor onze besprekavonden sturen de leden elke keer 5 foto's in die we bespreken. We proberen daarmee elkaar te helpen om tot mooiere resultaten te komen. Van deze foto's worden er steeds 2 op de onze website geplaatst.

Creatieve fotografie

De insteek van de fotoclub is de natuur op een bijzondere, leuke en aansprekende wijze vast te leggen. De creativiteit zoeken we in de compositie van de foto, kleurgebruik, bewuste bewegingsonscherpte, dubbelopnames etc.

Daarbij houden we ons aan een vastgestelde gedragscode waarvan de kern "respect voor de natuur" behelst.

Project 'Boom'

In 2024 zijn we gestart met het project 'Boom'. De leden is gevraagd elke keer bij het fotograferen ook een boom, in welke vorm dan ook, te fotograferen. We kijken uit naar het resultaat dat in 2025 gepresenteerd

Expositie

We hebben een permanente foto expositie in Gemeenschapscentrum de Wegwijzer in Breda. De foto's worden begin van het jaar gewisseld.

Leden

Het ledenaantal is in 2024 op 19 blijven staan.

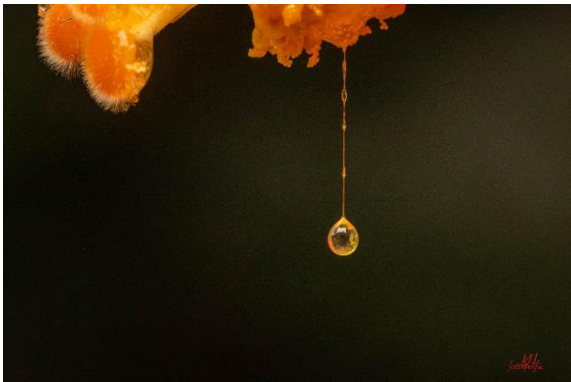
We starten 2025 echter met 15 leden. 1 Lid verlaat de groep wegens verhuizing buiten het werkgebied van Mark & Donge, 3 leden hebben opgezegd om andere redenen.

Leden van de fotoclub zijn natuurlijk ook lid van IVN. Behalve de zaalhuur voor de fotobesprekingen, bekostigen we alle activiteiten zelf.

Een greep uit het werk van de leden van de fotoclub.

=====

Pluiscgroep

De pluiscgroep bestaat voor het merendeel uit IVN-ers die de gidsencursus hebben gevolgd en regelmatig samen op pad gaan om de natuur uit te pluizen in al zijn facetten. Het ledenaantal op dit moment is 37. In de loop van 2024 zijn er drie leden afgegaan en twee zijn erbij gekomen. De opkomst voor de pluisoctenden en excursies is in vergelijking met het vorig jaar ongeveer gelijk gebleven, gemiddeld negen pluizers per week.

Pluisoctenden

De normale pluisoctenden waren afgelopen jaar zoals altijd op de 1ste, 2de en 3de dinsdag van de maand in Boswachterij Dorst, afwisselend vanuit de ingang Dorst, Rijen en Oosterhout. Op de 4de en/of 5de dinsdag zijn er excursies geweest in de omgeving van Breda. Er is 19 november een ledenbijeenkomst geweest in de IVN-tuin Oranjepolder om een nieuwe excursielijst voor 2025 op te stellen. Van de excursies in het afgelopen jaar zijn meestal verslagen gemaakt en deze zijn, met foto's, verstuurd naar alle leden.

Waarnemingen

Er zijn weer veel waarnemingen gedaan afhankelijk van het seizoen. Zo zagen we in de winter fladderende goudhaantjes van dichtbij, een zwarte specht, en een jonge bosuil. Bijzonder was de ontmoeting met de Galloway-runderen in de Boswachterij. Toen we naar hun gevoel te dichtbij kwamen namen ze een dreigende houding aan. De gigantische jeneverbesstruiken in het Noorderbos Tilburg maakten indruk. De kunst op golfterrein de Haenen bij Teteringen was bijzonder als onderdeel van de excursie Landgoed Oosterheide.

Pluizen in het Noorderbos Tilburg maart-2024

Nieuw gebied

Een nieuw gebied dat we hebben verkend was Kamp Buitenveld bij Gilze, een vroeger militair terrein en nu teruggegeven aan de natuur. In het najaar lag de nadruk op paddenstoelen, velen met mooie namen zoals takruitertje, dakloze huiszwam, beukenkorrelkopje, elfenschermpje en viltige maggizwam, op naam gebracht door de echte paddenstoelenkenners

onder ons. Sinds augustus hebben we een 'pluisfotograaf' die prachtige foto's maakt van onze waarnemingen.

Leden

Er zijn een aantal leden die helaas niet meer mee kunnen pluizen wegens gezondheidsredenen. Toch willen ze lid blijven en zijn ze blij met de verslagen en de foto's van de excursies. In juni hebben we met een aantal van hen koffie gedronken bij Beum. Dat was een gezellig weerzien en is voor herhaling vatbaar.

2025

Voor 2025 hopen we weer mooie, leerzame pluisochtenden en excursies te beleven met een goede opkomst om de ervaringen te delen met elkaar.

Takruitertje

=====

Insectenwerkgroep

De insectenwerkgroep is een samenwerkingsverband tussen KNNV, IVN en BBC (Bredaas Bijenhouders Collectief). Dit verslag 2024 en de plannen 2025 zijn in overleg tot stand gekomen.

Bijen

Door het IVN is op 6 februari een wespenlezing gehouden op Wolfslaar voor gidsen en aspirant gidsen. De lezing stond ook open voor anderen die er gebruik van hebben gemaakt. In totaal zo een 30 personen.

Er zijn drie insecten-publiekswandelingen gehouden: Strijbeekse Heide , Gilzewouwerbeek, Surae. In totaal waren er 54 bezoekers.

De wandeling in Surae was experimenteel: wanneer de grijze zandbijen en hun belagers vliegen, volgt een oproep. Eén persoon heeft zich gemeld en is rondgeleid. Conclusie: dit werkt niet.

In augustus is een loepjeswandeling gehouden in Heusdenhout waarin insecten ook worden bekeken. Op 10 augustus is voor IVN-gidsen weer een insectenmiddag in de Oranjepolder gehouden. Deze is door ongeveer 17 gidsen bezocht en verliep zeer geanimeerd.

Bijenroute Landgoederenzone in de Haagse Beemden. In december is de definitieve route bepaald en zijn de teksten voor de info-borden vastgesteld.

Het werk aan het boek 'Bijen in Breda' stagneerde in 2024. Wordt 2025 weer opgepakt.

Pluimvoetbij Kogelvanger 2024

Dagvlinders

De KNNV heeft een korte vlindercursus georganiseerd met een cursusavond van Kars Veling van de Vlinderstichting op 24 april in het leslokaal van Boerderij Wolfslaar en twee excursies op 6 juli en 20 juli door respectievelijk Raymond van Breemen en Jan Woolderink.

Er waren 20 deelnemers aan de cursusavond. De excursies waren veel minder bezocht, deels vanwege het matige weer. Doel is in 2025 nog een excursie te organiseren.

De cursus heeft geleid tot extra belangstelling voor de vlindertelroutes en voor vlindertellingen voor Staatsbosbeheer.

Vlindermonitoring

Op donderdagavond 28 maart was een overleg met de vlinder- en libellentellers over de ervaringen van het voorafgaande jaar en de plannen voor 2024. Door Aad van Diemen is op die avond een korte (30 minuten) cursus hommelterkenning gegeven.

Door leden van onze verenigingen wordt op dertien vlindertelroutes geteld volgens de methode van de vlinderstichting. Het merendeel daarvan in de gemeente Breda; er zijn twee vlindertelroutes in Etten-Leur en één in Oosterhout.

Zeven van de telroutes zijn in 2024 nieuw gestart na ingemeten te zijn.

Het tellen op één route is gestopt; daarvoor is waarschijnlijk een nieuwe teller gevonden.

In 2025 wordt gestart met twee nieuwe routes op de Galderse Heide (Breda).

Het tellen in Breda gaat in overleg met de gemeente. Breda heeft een aantal telroutes ingericht in overleg met de Vlinderstichting. Doel is het beheer van de betreffende gebieden te optimaliseren. De meeste van deze nieuwe routes worden geteld voor Raymond van Bremen (gem. Breda).

Er worden ook vlindertellingen gedaan voor Staatsbosbeheer in Boswachterij Dorst en het Mastbos. In de Kogelvanger zijn gedurende het seizoen door Ria Voermans vlinders geteld.

Groeantje Kogelvanger 2024

Nachtvlindermonitoring

De werkgroep Nachtvlinders van de KNNV inventariseert elke laatste maandagavond van de maand. De coördinatie wordt gedaan door Jacques Rovers en Eric-Jan Beenackers.

In 2024 in het Ulvenhoutse Bos. Dat gebeurt met een verlicht wit laken en enkele nachtvlindervallen. De waarnemingen worden genoteerd op waarneming.nl en doorgegeven aan de vlinderstichting.

IVN-tuin Oranjepolder doet mee met het meetnet Nachtvlinders van de Vlinderstichting.
Libellenmonitoring:

Na de libellencursus in 2022 zijn binnen de gemeente Breda inventarisatieroutes uitgezet in overleg met de Vlinderstichting. De inventarisatie van twee van deze routes wordt gedaan door deelnemers van de cursus. Op de overige routes wordt geteld door Raymond van Breemen (gem. Breda).

Cor Borghouts is gestopt met de libellen inventariseren in het natuurgebied De Berk bij de Zwartebergse Molen, Etten-Leur.

Bloedrode heidelibel Kogelvanger 2024

Bijen- en wespenmonitoring:

De monitoring van bijen, wespen en vlinders aan de Nieuwe Mark is halverwege afgebroken vanwege een conflict over de vergoeding voor de inventarisatie.

In de Kogelvanger zijn driewekelijks wespen en bijen gemonitord op verzoek van SBB. Verslag is inmiddels uitgebracht en de resultaten zijn doorgegeven aan EIS-Naturalis.

De verwachtingen bij SBB waren hoog maar het aantal waargenomen soorten bijen bedraagt slechts 24. En dat is laag voor zo een gevarieerde biotoop.

Het aantal voorjaarssoorten dat op wilg vliegt is nog redelijk, maar de heidesoorten ontbreken geheel.

Voor wespen zijn de waarnemingen nog dramatischer. Slechts zeven soorten. Wat we zien is de bevestiging van de algemene insectensterfte.

Aardhommelcomplex Kogelvanger 2024

Insecten overig

In het IVN-blad Natuursignalen verschijnt elke keer een artikel over insecten.

Website Stadsplanten.nl. Aan de auteurs van de website Stadsplanten.nl is gevraagd bij de behandeling van een plant ook aandacht te geven aan bijbehorende insecten. Dat wordt nu gedaan.

Plannen 2025.

Bijen

- Een tentoonstelling tweede kwartaal 2025 over 100 jaar Imkerij in de regio Breda in het Princenhags Museum. Daarin ook veel aandacht voor biodiversiteit inclusief wilde bijen.
- Twee insectenwandelingen voor publiek in augustus 2025.
- Een insectenmiddag voor gidsen in de Oranjepolder, ook rond die tijd.
- Vervolg realisatie bijenroute Landgoederenzone in de Haagse Beemden.
- Plan bedenken voor de verdeling van 20 insectenhôtels via provinciaal IVN.
- BBC organiseert met FLORON-KNNV de deelname van imkers aan het monitoren van de nectarindex van FLORON.

Vlinders en libellen

- We starten weer met een overleg met de vlinder- en libellentellers over de ervaringen van 2024 en de plannen voor 2025.
- Dezelfde vlinderroutes en libellenroutes zullen worden geïnventariseerd en zo mogelijk uitgebreid met nieuwe routes als we daar belangstellenden voor kunnen vinden.
- Ook in 2025 worden op elke laatste maandagavond van het jaar nachtvlinderavonden georganiseerd door de werkgroep nachtvlinders van de KNNV. De start is in de maand maart. Het telgebied wordt nog vastgesteld.
- Op de tentoonstelling over '100 jaar Imkerij in Breda' in het Princenhags Museum is ook aandacht voor vlinders.

- De nationale nachtvlindernacht is op 22 augustus 2025. Zo mogelijk wordt dit voor de regio Breda gekoppeld aan een nachtvlinderavond van de werkgroep.
- In de zomer wordt een libellenexcursie georganiseerd door KNNV, Jeroen Stoutjesdijk o.a. voor deelnemers aan de libellencursus van 2022. Er komt ook een vlinderexcursie.

Insecten algemeen

- Overwegen een insectencursus voor beginners te geven in 2025.
- Beoogd is een workshop van een insectengroep te organiseren: een lezing met daarna een excursie (actie: KNNV).

Gewone kameleonspin Kogelvanger 2024

Aandacht op onze media voor

- Nationale bijentelling 2025
- Nachtvlindernacht 2025
- Nationale tuinvlindertelling 2025

Eikenpage Kogelvanger 2024

=====

Werkgroep BromN

Hoofdzaken

Het IVN smaldeel vormt een onderdeel van de Adviesgroep BromN, waarvan Janus Liebrechts het voorzitterschap met vaardige hand op zich genomen heeft. Andere vaste deelnemende verenigingen zijn De Groene Koepel en natuur- en milieuvereniging Markkant. 2024 was het eerste volle jaar waarin de Adviesgroep BromN functioneerde.

Zonder meer kan geconcludeerd worden dat op basis van vrijwilligheid uitstekend samengewerkt werd. De resultaten werden als advies aan de besturen van verenigingen voorgelegd

Illegale sloot in Markdal

voor verdere acties, meestal bestemd voor overheden zoals gemeente Breda, Waterschap, Provincie Noord Brabant en EU. Waar nodig met steun van milieuvocaat Rogier Hörchner.

Enkele speerpunten

- **Illegale activiteit.** Het jaar begon direct met verbazing. In januari werden illegale graafactiviteiten in de natuur van het Markdal ontdekt.
- Door gezamenlijke acties werden overheden (provincie en waterschap) en pers, met Peter van der Ark als woordvoerder,

gewaarschuwd. Met als resultaat dat na enkele maanden op kosten van de veroorzaker de schade hersteld werd.

- **Ecologische Verbindingszones** waren een speerpunt in 2024.

Met als start de Bredase vergunning om toch te mogen bouwen in de beoogde EVZ Bavelse Leij. Via spoedprocedures bij de Rechtbank en de Raad van State werd deze vergunning vernietigd. Met de eigenaar die het belang van vrijhouden van de EVZ zone zag, werd 'in der minne geschikt'. Daarbij wordt niet alleen de EVZ zone vrijgehouden maar wordt ook een extra hectare natuurlijk ingericht.

De Gemeente paste de vergunning snel aan en proceskosten werden vergoed. Opvallend was dat van gemeentezijde een Advies van het Waterschap om de zone vrij te houden 'per abuis' vergeten was om bij de stukken te voegen. Vanuit de BromN was gezorgd dat die Waterbrief wel bijtijds bij Raad van State bekend was. Een van de redenen om de vergunning te vernietigen.

Bavelse Leij beoogd EVZ

- [illegible]

- **Versterking BromN.** Drie aspirant gidsen hebben tijdelijk (o.a. als stage) aan de Adviesgroep BromN deelgenomen. Voor blijvende deelname blijkt aparte introductie begeleiding nodig te zijn. Dit moet opgepakt worden.

- pak Ulvenhoutse Bos via GGA van overheden en SBB (veel gepraat, weinig resultaat), steun aan Kinderboerderij Hooge Vucht en Vuurwerkbrieff. Na nieuwjaar lijkt er een kentering in de opinie te zijn, vanwege vele (oog)slachtoffers, overbelasting overheidsdiensten, verstoring natuur en milieu. Blijft zaak om onder de aandacht te brengen dat een feestelijke traditie verworpen is tot rellerige activiteiten met veel schade aan milieu, dieren en gezondheid.

- **Informatie.** Via bijdragen aan Natuursignalen wordt gestreefd om de vele BromN activiteiten behapbaar aan de meer dan 560 leden en hun huisgenoten over te brengen.

- _____

Werkgroepenoverleg

Het werkgroepenoverleg (WGO) heeft in 2024 tweemaal plaats gevonden. Aanvankelijk stonden er drie WGO bijeenkomsten gepland, maar gebaseerd op behoefte en opkomst, zijn het er twee geworden.

Ook dit jaar bleek deze opzet van het WGO een prettige formule en wordt die in 2025 voortgezet. Werkgroep coördinatoren of afgevaardigde werkgroep leden, gastsprekers en bestuursleden treffen elkaar en bespreken de stand van zaken in de werkgroepen, maken kennis met elkaar en wisselen Ideeën en toekomstplannen.

Maart 2024

Het eerste WGO van 2024 werd gehouden in Gemeenschapscentrum De Weg wijzer in Breda.

- Ben Zielschot, inmiddels de nieuwe penningmeester stelde zich aan de werkgroep coördinatoren voor. Ook maakte men kennis met Theo Koekkoek, als nieuw algemeen bestuurslid.
- De jaarrekening is nog door de vorige penningmeester, Marjon van Seeters, opgemaakt. Het boekjaar 2023 wordt positief afgesloten met een saldo van € 600,- De uitgaven voor teambuilding worden voortaan een vaste post op ieders begroting en niet meer willekeurig gedeclareerd onder consumpties of lief en leed. De kascontrolecommissie heeft de jaarrekening gecontroleerd.
- In de zgn. “Groene Driehoek “ zijn, in samenwerking met de gemeente en ONE (Oosterhoutse Nieuwe Energie), zowel bij de Voedseltuin, de Volkstuinen en onze Natuurtuin zonnepanelen geplaatst. Een duurzame en milieuvriendelijke oplossing. Voortaan kan er koffie / thee worden gezet en is er led verlichting. Prettig voor werkgroepen die daar hun overleg willen houden en voor andere bezoekers.
- Positieve geluiden uit de Vogelwerkgroep: Verjonging van leden en een volgeboekte Vogelcursus.
- De Natuurtuin ontving weer de nodige schoolklassen en was van 1 april tot 1 oktober elke zondagmiddag geopend.
- Sommige werkgroepen kampten wel met onderbezetting in hun kernteams. Intern werd naar oplossingen gezocht. Gidsen in opleiding liepen stage bij verschillende werkgroepen en zijn mogelijk een aanwinst voor de toekomst.

Oktober 2024

- Het tweede werkgroepen overleg kende een uitstekende opkomst, alle werkgroepen waren aanwezig.
- Er werd heel wat informatie uitgewisseld. De al jarenlange behoefte een eigen honk voor IVN M&D te realiseren, kwam weer ter sprake. Een geschikte locatie te vinden in het gebied tussen Mark en Donge blijft een issue, evenals de financiën. Verzoek aan het bestuur om dit te blijven onderzoeken.
- Bemensing van het kernteam van de WWG was een heikel punt, maar gelukkig opgelost.
- De nacht van de nacht had 117 inschrijvingen (via inschrijvingen.nl) en was een groot succes.
- Vraag kwam naar voren om leden iets extra's te geven. Een extra ontmoetingsmoment in 2025, b.v. een speciale ledenwandeling.

- IVN-kleding o.a. voor de nieuwe gidsen die in november afstuderen. Na een hele discussie geeft Peter v.d. Ark aan dat de hesjes in IVN-groen blijven en dat hij toe wil naar het laten maken van petjes. Ook dit werd in 2024 nog gerealiseerd.
De gidsen, of andere IVN-vrijwilligers, kunnen dan zelf de keuze maken wat ze dragen.
- Eind november vond de feestelijke diploma uitreiking plaats en werden 33 cursisten in 't zonnetje gezet.
- Naast de NGO hebben dit jaar ook weer Voor- en Najaarscursussen plaatsgevonden, zowel in Bavel, als in Oosterhout.
- De werkgroep GGG heeft de taken van de coördinator opgesplitst, meerdere personen nemen nu taken van Marry Verkleij over.
- De nieuwe werkgroep BROMN is m.n. in Breda erg actief. Voor Breda lijken alleen economische belangen te tellen. Dit heeft geleid tot acties van BROMN met wisselend succes.
- De VWG realiseerde een vogelbos in het MEK (Milieu Educatief Centrum) in Oosterhout.
- Een nieuwe werkgroep werd geboren, de zgn. "Kraam" werkgroep. Deze promotie kraam werd ingezet bij evenementen als: De Nacht van de Nacht en De Instellingen Markt, locatie Museum Oud Oosterhout.
- In de Natuurtuin groeide het aantal vrijwilligers en is men naar meerdere werkmomenten gegaan, op zaterdagen en donderdagen.

=====

Bestuur

- Van twee bestuursleden, Iris van de Vlerk en Ronald Bloemen, namen we afscheid. Hun maximale “ambtstermijn” van 8 jaar zat erop. Beiden blijven achter de schermen actief. Zo zal Iris coördinator van de Torenvalken blijven en de Natuursignalen redactie voortzetten. Ronald blijft de webbeheerder, verzorgt de ledenadministratie en blijft actief in de Foto-werkgroep.
- Het bestuur werd dit jaar uitgebreid, met een nieuw algemeen bestuurslid, Theo Koekkoek en de nieuwe penningmeester, Ben Zielschot.
- Geplande AB (Algemene Bestuur) vergaderingen werden voortaan op verschillende “thuis” locaties gehouden.
- Bestuursleden ondersteunen de werkgroep BROMN (actief in Breda) en het Groene Tafel overleg (in Oosterhout). Middels voorspraak, of als het nodig was met bezwaarschriften, werd het Groenbeleid in onze regio gemonitord.
- Het bestuur nam het besluit om naar één ALV per kalenderjaar te gaan. Reglementair is dit voldoende. Het streven is om die ALV in maart / april te houden.
- Er werd een bondig activiteitenplan opgesteld ter vervanging van het meerjarenplan. Het bestuur bevorderde op deze manier een goede en efficiënte communicatie van werkgroepen onderling en tussen werkgroepen en bestuur.
- Een eigen honk, permanente huisvesting, had de aandacht, maar nog zonder resultaat.
- Het verzoek om meerdere ontmoetingsmomenten, naast de twee WGO's per jaar werd aangenomen en zal in 2025 worden gerealiseerd. Dat zijn de jaarlijkse Nieuwjaarsbijeenkomst en een “informele” bijeenkomst voor alle leden.
- QR-codes op watervast papier zijn beschikbaar gesteld voor de WWG, de Kraam en de Natuurtuin. Ook werd de code op de website gezet.
- Twee bestuursleden, Gerard en Marjan Horn kondigden aan dat zij in 2025 aftreden, omdat dan hun achtjarige termijn erop zit. Via diverse kanalen zal het bestuur op zoek gaan om de beide vacatures in te vullen.

=====

Algemene Ledenvergadering en jubilarissen

In de april werd de ALV van 2024 gehouden. Zoals door het bestuur werd besloten, is dit de enige ALV van 2024.

De jaarrekening werd aan de leden gepresenteerd en de kascontrole commissie deed verslag.

Conclusie: De verslaglegging gaf een juist beeld. De Algemene Ledenvergadering van IVN Mark & Donge heeft de jaarcijfers van 2024 daarop goedgekeurd en het bestuur decharge verleend voor het gevoerde financiële beleid.

Ter sprake kwam de geringe opkomst tijdens een ALV. Idee om met een korte presentatie, of lezing meer invulling te geven. Wel zal er met jaarlijks één ALV ook ruimte moeten zijn om de jubilarissen in 't zonnetje te zetten.

Jaarverslag 2024

Er werd weer een prachtig jaarverslag samengesteld. Alle werkgroepen leverden hun aandeel, met tekst en foto's en deze werden door de webbeheerder Ronald Bloemen gebundeld. Dit verslag werd digitaal naar alle leden doorgestuurd.

Huldiging jubilarissen 2024

Nog steeds is de vereniging groeiende en telt momenteel zo'n 556 leden, waarvan 192 leden in werkgroepen actief zijn. Ieder lid draagt op haar, of zijn manier, actief of minder actief, haar of zijn steentje bij. Sommige leden al 40 of 25 jaar!

Die jubilarissen heeft het bestuur ook dit kalenderjaar weer in 't zonnetje zetten.

Dit jaar waren de jubilarissen Ger Roland / Harry de Legé / Coby Stapel / Ad Simjouw, Aat Rietveld en Gerda Graveland. Al deze jubilarissen hebben zich respectievelijk 40 en 25 jaar voor onze vereniging ingezet. Voor hun enthousiaste inzet kregen zij een welverdiende jubileumspeld, een gedichtenbundel en een bloemstukje.

=====

Website, Ons IVN en Social media

Website

De website is een belangrijk communicatie middel voor ons. Gebruikers weten ons te vinden, bijvoorbeeld om te zien welke activiteiten en cursussen we organiseren. En deelnemers daaraan schrijven zich via de website daarvoor in. Maar natuurlijk ook de andere werkgroepen en andere onderwerpen van de afdeling worden bezocht.

Onze website is onderdeel van de landelijke IVN website. Landelijk IVN zorgt voor de ontwikkeling en onderhoud van de website, wij voor de inhoud van onze eigen afdeling. Nadeel daarvan is natuurlijk dat we gebonden zijn aan het format dat landelijk IVN heeft vastgelegd.

Dat komt ook tot uiting bij de statistieken over het gebruik van de website. Deze komen qua opmaak en indeling zoals ze zijn.

Hoe moet je deze grafiek lezen? Voor 2024 moet je kijken naar de licht groene staven en naar de licht rood-bruine lijn. De donker groene staaf en donkere rood-bruine punt zijn al van 2025. Deze grafiek moet dus eigenlijk op 31 december van een jaar worden gegenereerd. Dat wordt het streven voor 2025.

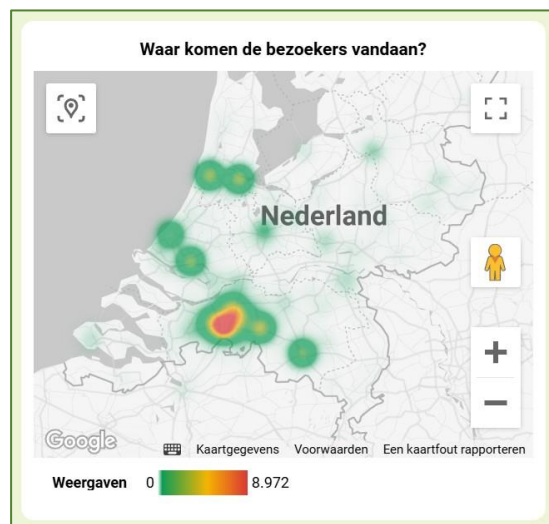
Onderstaande tabel geeft een beeld van het bezoek van de meest bezochte pagina's.

Definities: **Weergaven** geeft het aantal keer dat pagina's zijn bekeken op de website, **Gebeurtenissen** geeft het aantal geregistreerde gebeurtenissen (zoals een paginaweergave of voltooiing van een specifieke actie binnen de website) en **Gemiddelde sessieduur** de gemiddelde tijd die een gebruiker op de site doorbrengt tijdens een enkele sessie.

Paginapad: /afdeling/mark-donge/	Weergaven	Gebeurtenissen	Gem. sessieduur
/home/	6806	21952	00:01:08
/natuuractiviteiten/	6150	16122	00:00:29
/cursussen-over-de-natuur/	1353	3744	00:00:34
/natuuractiviteiten/2024-08-11-insectenwandeling-strijbeek/	1218	3631	00:00:09
/cursussen-over-de-natuur/vogelcursus-2/	1248	3709	00:01:05
/natuurwandelingen/	1009	3375	00:00:47
/cursussen-over-de-natuur/ivn-natuurgidsenopleiding/	908	2834	00:01:25
/natuuractiviteiten/nacht-van-de-nacht-boerburgerbos-hooge-zwaluwe/	784	2727	00:01:00
/afdelingsblad-natuursignalen-2/	685	2388	00:01:28
/wat-bieden-we-nog-meer/	836	1885	00:00:51
/over-ons/	753	1746	00:00:42
/cursussen-over-de-natuur/blik-op-natuur-najaar-2024/	564	1611	00:01:07
/nieuws/zoek-je-een-leuke-natuurwandeling/	601	1328	00:00:14
/natuurwandelingen/geplande-natuurwandelingen/	543	1426	00:01:18
/zoeken/	645	1480	00:00:54
/natuurtuin-oranjepolder-activiteiten/	573	1808	00:01:11
/natuuractiviteiten/2024-06-22-natuurwandeling-tuin-van-toon-thielen/	528	1785	00:01:05
/natuuractiviteiten/2024-12-01-natuurwandeling-mastbos/	530	1589	00:01:08
/werkgroepen/natuurtuin-oranjepolder/	513	1673	00:01:03
/natuuractiviteiten/2024-02-25-natuurwandeling-landgoed-oosterheide/	548	1579	00:01:58
/natuuractiviteiten/2024-09-09-natuurwandeling-haagse-beemden/	411	1328	00:01:04
/natuuractiviteiten/2024-11-02-paddenstoelen-wandeling/	408	1296	00:01:10
/spitsmuizen-jeugdgroep/	406	1210	00:01:27
/werkgroepen/vogelwerkgroep/	384	993	00:00:59
/cursussen-over-de-natuur/blik-op-natuur-voorjaar-2024/	379	929	00:05:12
/natuuractiviteiten/2024-07-14-natuurwandeling-gilzewouwerbeek/	367	1150	00:01:05
/natuuractiviteiten/2024-10-20-familiewandeling-seterse-bergen-diersporen/	401	1237	00:02:51
/natuuractiviteiten/2024-03-17-natuurwandeling-aa-of-weerij/	374	1048	00:00:51
/natuuractiviteiten/2024-10-26-nacht-van-de-nacht-boerderij-wolfslaar-breda/	313	955	00:01:30
/over-mark-donge/contactgegevens/	319	788	00:02:13
/cursussen-over-de-natuur/blik-op-natuur-voorjaar-2025/	323	807	00:01:42
/natuuractiviteiten/2024-11-24-vogelwandeling-terheijden/	308	856	00:01:05
/werkgroepen/	351	818	00:00:37
/natuuractiviteiten/2024-07-05-avondwandeling-seterse-bergen/	258	826	00:01:09
/natuuractiviteiten/2024-12-29-eindejaarsplantenjacht/	260	791	00:01:00
/over-mark-donge/lidmaatschap-en-contributie-mark-donge/	270	750	00:01:56

Mocht je de volledige lijst willen zien, klik dan [hier](#).

De website is in 2018 opgezet door Irene Nicaise en Ronald Bloemen en wordt sindsdien door hen onderhouden. Irene is eind 2024 hiermee gestopt, omdat de naar Zeeland verhuist. Irene, bedankt voor al het werk dat je hierin hebt gestoken! Henrike Keusters heeft haar plaats ingenomen.

OnsIVN

OnsIVN is het intranet van IVN. Bedoeld als uitwisselings-plek voor (actieve) IVN leden. Wij gebruiken deze omgeving van de groepen die we daar kunnen aanmaken. De open groepen zijn toegankelijk voor alle IVN-ers die toegang hebben gekregen tot Ons IVN en de besloten groepen zijn voor het interne gebruik van een werkgroep. Om hier toegang toe te krijgen moet je account door een beheerder aan de betreffende groep zijn toegevoegd.

OnsIVN is ook te gebruiken voor het uitwisselen van berichten en meldingen, en voor het verkrijgen van informatie die op OnsIVN is geplaatst.

Social media

Onze afdeling is actief op Facebook en Instagram. We plaatsen daar items die direct betrekking hebben op onze activiteiten, zoals aankondigingen voor de wandelingen, excursies en cursussen. En blikken daarop terug met de ingestuurde foto's. Je kunt altijd je bijdrage insturen naar socials@ivnmarkendonge.nl.

=====

Ledenadministratie en contributie

Op 1 januari 2024 staat de stand op 471 leden, 35 huisgenootleden en 32 jeugdleden.

Eind van het jaar is dat 475 leden, 35 huisgenootleden en 46 jeugdleden.

Behalve bij de jeugdleden is het aantal nagenoeg gelijk gebleven. Betekent niet dat er geen nieuwe aanwas is. Maar de groei wordt teniet gedaan door het vertrek (om diverse redenen) van andere leden.

Leden betalen nu €25 contributie. Van deze contributie is de helft voor IVN landelijk en de rest is voor onze afdeling.

Als leden meer dan €25 contributie betalen gaat het meerdere volledig naar de afdeling.

Huisgenootleden betalen €12,50 contributie waarvan €2 naar landelijk gaat.

De contributie van de jeugdleden bedraagt €25. Deze contributie komt volledig ten goede aan de afdeling. Bij jeugdleden kan een gereduceerde contributie van €12,50 voorkomen als andere gezinsleden ook lid zijn.

=====

Beleef de natuur

